

ПОДАТКИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ ДЕРЖАВИ НА ФІНАНСИ КОРПОРАЦІЙ

**Олена
Кравченко**
економіст
**Віталій
Лісовенко**
к. е. н., доцент
кафедри фінансів
ДВНЗ «Київський
національний
економічний
університет
імені Вадима
Гетьмана»

КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ

Метою статті є аналіз сучасного стану та перспектив використання податків як інструменту фіскальної політики держави. У статті проведено дослідження прямих та непрямих шляхів впливу податків на стан фінансів корпорації. Визначено перспективні напрямки використання державою податків з метою протидії фінансовим та екологічним екстерналіям.

Аналіз досліджень і публікацій з обраної проблематики. Корпорації є важливим суб'єктом економічних відносин, оскільки мають у розпорядженні фінансові ресурси, які за обсягами дорівнюють бюджетам окремих країн. Ці ресурси є основою для інвестування у виробництво та створення суспільного продукту. Поряд із цим вони, в більшості випадків, є великими платниками податків, місцем для працевлаштування величезної кількості робочої сили.

Попри позитивну роль корпорацій як рухомої сили фінансового та економічного розвитку, даний суб'єкт економічних відносин може слугувати дестабілізуючим елементом, оскільки приймаючи рішення про перенесення або започаткування в певній країні бізнесу він може закривати вже наявні потужності в інших країнах. Все це може призвести до погіршення фінансового стану останніх, стати причиною суттєвих фінансових потрясінь.

Дослідження впливу податків на фінанси корпорацій знаходиться в центрі уваги численних зарубіжних науковців. Зокрема, слід згадати роботи таких вчених: А. Ауербах [1], М. Бреннан [2], У. Гентрі [3], М. Кумар [4], Д. Куїн [4], М. Фелдштайн [1], Г. Хаббард [3] та інших. На жаль, дане питання не знайшло такого широкого висвітлення у вітчизняній літературі, проте слід згадати про дослідження наступних авторів: Б.В. Духнийцький, Т.В. Мединська, І.П. Могиляк, С.В. Паранчук, В.В. Ткаченко, О.С. Червінська.

Метою статті є висвітлення прямого та опосередкованого впливу податків на фінанси корпорацій в сучасних умовах.

Викладення основного матеріалу. Податки є не тільки важливим інструментом формування доходів держави, а й дають можливість останній впливати на процеси суспільного відтворення. У свою чергу, суб'єкти виробничої діяльності змушені коригувати свої фінансові та виробничі плани у відповідності до існуючих умов оподаткування в державі. Зокрема, питання оподаткування мають найвищий пріоритет під час прийняття корпорацією рішення про розширення своєї діяльності на території іншої держави. Податкова конкуренція, яка виникає між потенційними країнами-реципієнтами інвестицій, у свою чергу, сприяє поступовому покращенню умов оподаткування для корпорацій.

Починаючи з середини 60-х років минулого сторіччя, частка податкових надходжень розширеного уряду у ВВП окремих країн ОЕСР поступово підвищувалась і з 1996 по 2010 роки залишалася біля позначки у 33,8%. Зокрема, в Німеччині, частка податкових надходжень розширеного уряду у ВВП країни зростала у 2010 року до 36,3%, і за підсумками 2011 року перетнула позначку у 37%.

Проте у 2008 році намітилася тенденція до зниження даного показника, що пов'язано із погіршенням ділової активності, початком фінансової

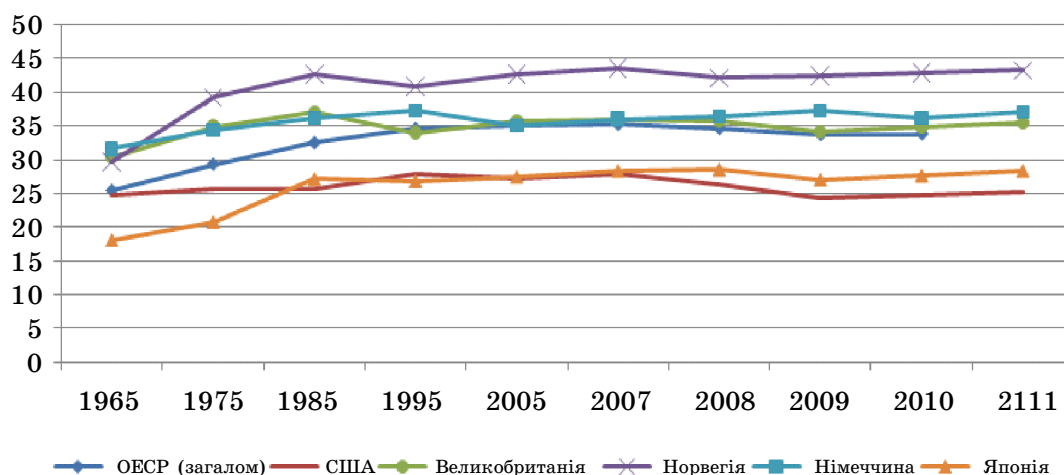

Рис. 1. Частка податкових надходжень розширеного уряду країн ОЕСР у ВВП.

Примітка. Джерело: Revenue Statistics 1965-2011. Special Feature: Revenue Statistics in Latin America: Tax Revenue Trends 1990-2009; Classification of Tradable Emissions Permits. OECD, Paris, 2012. - P.19.

кризи і запровадженням численних податкових пільг з метою поживлення ділової активності (див. рис. 1). Сучасна податкова система країн ОЕСР характеризується низькою часткою корпоративного податку у загальній сумі податкових надходжень розширеного уряду. В той же час, високою є частка надходжень від податків на споживання (див. табл. 1).

Прямий вплив на фінанси корпорацій чинять: корпоративний податок, внески на соціальне забезпечення (корпорації сплачують частину цих внесків), екологічні податки та податки на фінансові трансакції (див. табл. 1).

Опосередковано впливають на політику корпорацій питання оподаткування дивідендів та розмір «податкового

клин», який розраховується як різниця між сумою, сплаченою споживачами за придбані товари та послуги, і сумою, реально отриманою виробником (продавцем). Тобто мова йде про розмір непрямих податків, які входять до ціни товарів та послуг.

В останні роки слід зазначити про появу нових податків, які спрямовані на боротьбу з негативними екстерналіями (екологічними та фінансовими). Зокрема, вже прийнято рішення про запровадження в деяких країнах податків на фінансові трансакції (на акції та похідні цінні папери окремо) та на шкідливі викиди парникових газів (окремо в Німеччині було запроваджено податок на паливні елементи для атомних електростанцій).

Таблиця 1

Структура податкових надходжень розширеного уряду країн ОЕСР, %

	1965	1975	1985	1995	2005	2010
Податок на доходи фізичних осіб	26	30	30	26	24	24
Податок на доходи корпорацій	9	8	8	8	10	9
Відрахування до фондів соціального страхування роботодавці	(6)	(7)	(7)	(9)	(9)	(9)
працівники	(10)	(14)	(13)	(14)	(14)	(15)
Податки на фонд заробітної плати	1	1	1	1	1	1
Податки на майно	8	6	5	5	6	5
Універсальні податки на споживання	12	13	16	19	20	20
Специфічні податки на споживання	24	18	16	13	11	11
Інші податки	2	2	2	3	3	3
Загалом	100	100	100	100	100	100

Примітка. Джерело: Revenue Statistics 1965-2011. Special Feature: Revenue Statistics in Latin America: Tax Revenue Trends 1990-2009; Classification of Tradable Emissions Permits. OECD, Paris, 2012. - P.23.

Податок на прибуток корпорацій є однією з форм прямих податків, а значить його розмір безпосередньо впливає на інвестиційні рішення. Боротьба різних країн, чи окремих територій за потенційного інвестора призводить до появи так званої податкової конкуренції. В цьому випадку учасники такої конкурентної боротьби вдаються до зниження ставок прямих податків (зокрема податку на прибуток корпорацій, див. табл. 2) або запроваджують пільгову умови оподаткування для «зелених інвестицій» (green investments).

Важливим аспектом є і той факт, що податкова (чи фіскальна конкуренція) є суттєвим механізмом забезпечення оптимального рівня функціонування фіскальної системи або, принаймні, засобом виявлення і стримування фіскальної неефективності. Саме такої думки дотримується Р. Масгрейв (1910-2007 рр.). Зокрема, науковець порівнює податкову конкуренцію із звичайною конкуренцією на ринку між фірмами, стверджуючи, що остання дозволяє забезпечити споживачів необхідними товарами за найменших витрат. Подібне, на його думку, повинно бути притаманним і для урядів різних країн, які конкурують між собою за потенційних інвесторів [5, С. 114].

На протигагу даній точці зору виступає професор Франкфуртського університету Д. Біль, який вказує на те, що крайні випадки наявності або відсутності конкуренції (абсолютна конкуренція або монополія) є небажаними, оскільки в обох випадках буде мати місце максимізація витрат. Саме тому рішення проблем слід шукати десь посередині [5, С. 125].

Яскравим прикладом є Європейський Союз, де конкуренція точиться між країнами Центральної та Західної Європи. Перші з них мають значно нижчі ставки у порівнянні з останніми, що змушує виробників переносити виробничі потужності до країн з меншим рівнем прибуткового оподаткування. В сфері фінансових послуг такі країни як Ліхтенштейн, Люксембург та Швейцарія приваблюють потенційних вкладників як за рахунок банківської таємниці, так і за рахунок привабливих умов розміщення вільних фінансових ресурсів.

За останні два десятиріччя податкові системи країн ОЕСР відчули на собі суттєві зміни в наслідок проведених реформ. Зокрема, в частині прибуткового оподаткування (доходів фізичних осіб та прибутків корпорацій) відбулося зниження ставок та розширення бази оподаткування (лідерами наприкінці 80-х років були США та Велика Британія).

Так, зниження граничної ставки оподаткування доходів фізичних осіб відбулося в країнах ОЕСР з 65% у 80-ті роки до 41,5% у 2011 році, а для податку на прибуток корпорацій - 45% та майже 26%, відповідно [6, Р. 3-4].

Різниця, яка виникає за середніми значеннями максимальних ставок податку на прибутки корпорацій між країнами ОЕСР в цілому та країнами «Великої 7», зокрема, свідчить про існування податкової конкуренції між країнами, що розвиваються, та розвиненими країнами. Також важливим є той факт, що розвинені країни мають більшу максимальну ставку на дивіденди, ніж переважна більшість країн, що розвиваються, що також сприяє припливу капіталів до останніх.

Зокрема, Польща має найнижчу максимальну ставку податку на прибутки корпорацій серед розглянутих у табл. 2 і тим самим сприяла створенню у себе привабливого інвестиційного клімату для іноземних корпорацій, які бажають вкладати фінансові ресурси до цієї країни. В результаті, Польща виявилася однією з небагатьох країн Європи, які під час фінансової кризи 2008-2010 рр. зберегли позитивні темпи економічного зростання. Зокрема, у 2008 р. ВВП країни зріс на 5%, у 2009 р. - на 1,6%, а у 2010 р. - на 3,9% [7, Р. 12].

Рахунок фінансових операцій платіжного балансу Польщі в цей період залишався додатним (2008 р. - 7,1%, 2009 р. - 1,6% та у 2010 р. - 1,8% від ВВП). Хоча, починаючи з 2006 р. спостерігалось від'ємне сальдо по руху портфельних інвестицій, яке у 2008 р. змінилося на позитивне і згодом компенсувало зниження позитивного сальдо по руху прямих інвестицій у період фінансової кризи.

Якщо проаналізувати існуючі ставки податку на прибутки корпорацій в різних країнах світу, то можна поба-

КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ

Таблиця 2

Порівняльна характеристика податкових систем країн ОЕСР

	% від податкових надходжень розширеного уряду		макс. ставка ПДФО	макс. ставка податку на прибутки корпорацій (на 1 січня)	подагковий клин	макс. ставка на дивіденди (на 1 січня)	стандартна ставка ПДВ
	податок на доходи фізичних осіб	податок на прибутки корпорацій					
	2008	2008	2010	2011	2011	2011	2010
Австралія	38	22	46,5	30,0	26,2	46,5	10,0
Німеччина	26	5	47,5	30,2	49,1	48,6	19,0
Греція	15	8	45,0	20,0	36,6	32,5	19,0
Японія	20	14	50,0	39,5	30,5	45,6	5,0
Норвегія	21	29	40,0	28,0	36,8	48,2	25,0
Польща	16	8	32,0	19,0	34,3	34,4	22,0
Словенія	16	7	41,0	20,0	42,4	36,0	20,0
Великобританія	30	10	50,0	26,0	32,7	52,7	17,5
США	38	7	41,9	39,2	29,7	50,0	-
середнє для країн ОЕСР	25	10	41,5	25,4	34,9	41,0	18,0
середнє для країн «Великої 7»	28	9	46,6	32,1	38,3	48,5	14,4

Примітка. Джерело: Brys B., Matthews S., Owens J. Tax Reform Trends in OECD Countries / Bert Brys, Stephen Matthews, Jeffrey Owens // OECD Taxation Working Papers N.1. - OECD Publishing, 2011. - P. 13.

чити підтвердження існуючої податкової конкуренції за іноземні інвестиції. Найбільш яскравим прикладом є Маршалові Острови, ОАЕ, Кайманові Острови, Бермуди, Бахрейн, Багами, Британські Віргінські Острови, де ставка податку на прибутки корпорацій становить 0% або він взагалі відсутній.

Цікаво, що серед країн Центральної Європи, які приєдналися до ЄС, ставка податку на прибутки корпорацій наближається до 20% (Словаччина, Словенія, Польща, Угорщина). Виключенням є Румунія, де корпорації оподатковуються за ставкою 16%. Приблизно на такому ж рівні знаходиться ставка корпоративного податку і у країнах Прибалтики (Латвія та Литва мають ставку 15%), а виключенням є Естонія, де ставка знаходиться біля позначки у 21% (див табл. 3).

Стандартна ставка корпоративного податку у Великобританії була знижена з 26% 1 квітня 2012 року. Знижена ставка у 20% (знижена з 21% станом на 1 квітня 2011 року) застосовується до невеликих компаній, тобто мова йде про компанії, які не мають асоційованих утворень, а їх прибутки не перевищують 300 тис. фунтів стерлінгів.

Швейцарська Конфедерація встановила на федеральному рівні ставку корпоративного податку на рівні 8,5%, яка застосовується до прибутку після сплати всіх необхідних платежів на користь держави. В результаті ефективна ставка даного податку становить 7,8%. Додаткові податки на прибуток корпорацій стягуються на кантональному та

муніципальному рівні (ставка варіюється в залежності від кантону). Якщо врахувати федеральний та кантональний (муніципальні) корпоративні податки, то комбінована ефективна ставка коливатиметься від 12% до 22% в залежності від місця реєстрації. Філії корпорацій є також платниками податку за ефективною федеральною ставкою 7,8% (номінальна 8,5%) та кантональними (муніципальними) ставками.

В Японії стандартну ставку корпоративного податку на національному рівні було знижено з 30% до 25,5% на початку 2012 фінансового року. Ставки податку застосовуються до корпорацій, капітал яких перевищує 100 млн. єн. Тим не менш, на перші три роки запроваджується додаткова ставка 10%, так що перші три роки корпорація буде сплачувати 28,5%, а з четвертого року - 25,5%. В додаток до цього корпорації сплачують на місцевому рівні так званий «податок на перебування» (inhabitant tax), розмір якого залежить від місця перебування та розмірів корпорації. Ефективна ставка корпоративного податку становить, таким чином, майже 38% (знижено з 41%).

Ставка корпоративного податку у Німеччині становить 15,5%. В додаток до неї нараховується додатково ще 5,5% так званого «солідарного нарахування» (solidarity surcharge). Муніципальний торговельний податок застосовується за ставками від 14% до 17% в залежності від місця розташування. Комбінована ставка корпоративного податку коливається, таким чином, на рівні 30-33%.

Таблиця 3

Ставки податку на прибутки корпорацій на початок 2012 року

Юрисдикція	Ставка на національному рівні	Ставка на місцевому рівні	Ставка для філіалів корпорацій
Австралія	30%	0%	30%
Канада	15%	10% -16%	15%
Китай	25%	0%	25%
Кіпр	10%	0%	10%
Німеччина	15%	14% -17%	15%
Греція	20%	0%	20%
Індія	30%	0%	40%
Японія	25,5%	різні умови	25,5%
Норвегія	28%	0%	28%
Сінгапур	17%	0%	17%
Швейцарія	8,5%	0,1% -22%	8,5%
Великобританія	26%	0%	24%
США	35%	0% -12%	35%

Примітка. Джерело: Corporate Tax Rates 2012. International Tax. - Deloitte Global Services Limited, 2012. - 13 p.

На Кіпрі корпорації, відмінні від публічних, є платниками корпоративного податку у розмірі 10% від прибутку. Публічні компанії сплачують податок за ставкою у 25%. Окремі види доходів (дивіденди, відсотки та рентні платежі) є об'єктом оподаткування за ставками 15%, 10% та 3%, відповідно.

КНДР є прикладом країни, яка стимулює розвиток корпорацій, що виробляють високотехнологічну продукцію, оскільки ставка корпоративного податку для малих компаній становить 20%, а для хай-тек компаній - 15%.

В Канаді ставку податку на прибуток корпорацій було знижено з 16,5% до 15% з 1 січня 2012 року. Ставки податку у провінціях (окремих територіях) варіюються від 10% до 16%. В додаток до основного податку, філії повинні сплачувати також і податок на прибуток філій у розмірі 25%.

Важливою проблемою при оподаткуванні доходів від вкладання капіталу є вірогідність, що при руху відсотків між різними країнами ЄС даний дохід буде залишено поза оподаткуванням як в країні походження, так і в країні-реципієнті. Тобто, мова йде про «подвійне неоподаткування» (double non-taxation). Все це може призвести до порушення балансу на внутрішньому ринку. Іншою проблемою є втеча капіталу до країн, які не є членами ЄС і пропонують більш привабливі умови оподаткування доходів від капіталу [8, Р. 168].

Саме з метою вирішення вищезазначених проблем на рівні ЄС було розпочато процес гармонізації оподаткування доходів. В силу того, що Директиви ЄС переважають по своїй силі внутрішні нормативно-правові акти, які містять суперечливі позиції, Директива 2003/48/ЄС від 3 червня 2003 року (Directive Savings) передбачає запровадження мінімального розміру прибуткового податку, що вираховується із заробітної плати, гонорарів або дивідендів (withholding tax) на період дії перехідного періоду не залежно від положень внутрішнього законодавства країни. Країна, яка запроваджує такий податок на час перехідного періоду, повинна за цей час узгодити положення внутрішнього законодавства з вимогами нормативно-правових актів ЄС [9, Р. 332].

Сама Директива 2003/48/ЄС вступила в дію 1 липня 2005 року і започат-

кувала тим самим функціонування системи оподаткування доходів у вигляді відсотків у країні базування вигодонабувача із одночасним запровадженням системи обміну інформації між країнами ЄС.

Починаючи з 1 липня 2005 року лише трьом країнам з огляду на їх прохання про захист банківської таємниці було дозволено запровадити прибутковий податок, який автоматично відраховується з дивідендів. Так, наприклад, якщо Австрія, Бельгія та Люксембург запроваджують такий податок на основі Директиви 2003/48/ЄС, то вони повинні перерахувати 75% зібраного податку на користь країни-члена ЄС в межах 6 місяців з часу проведення платежу [9]. Проте вже 12 березня 2009 року міністр фінансів Бельгії заявив, що країна планує після 2010 року запровадити систему обміну інформації в рамках оподаткування доходів власників вкладеного капіталу.

Зокрема, з часу запровадження даного документу (2005 рік) у вищезазначених країнах спостерігалось зростання обсягів сплачених закордон дивідендів темпами більшими, ніж ті, що резиденти країни отримали. У Бельгії подібні процеси спостерігалися з наступного 2006 року (див. рис. 2).

Виключенням стала Австрія, для якої прослідкувати чіткої тенденції не можливо, хоча протягом 2005-2006 рр. спостерігалось поживлення виплати дивідендів на користь іноземних резидентів.

Якщо ж проаналізувати існуючі умови оподаткування відсотків, дивідендів, роялті, то ситуація буде схожою, як і у випадку з оподаткуванням прибутків корпорацій. Мова йде про те, що такі країни як: Маршалові Острови, ОАЕ, Кайманові Острови, Бермуди, Бахрейн, Багами, Британські Віргінські Острови, звільняють від сплати податків суб'єктів, які отримують доходи від вкладання капіталу. Проте перелік резидентів, де доходи від вкладання капіталу фізичних осіб не оподатковуються, є більшим (див. табл. 4).

Країни ЄС стали одними з небагатьох, в яких було внесено зміни до прибуткового оподаткування протягом 2012. Так, у Фінляндія з 1 січня 2012 року ставку прибуткового податку з доходів від вкладання капіталу було знижено з 25% до 24,5%.

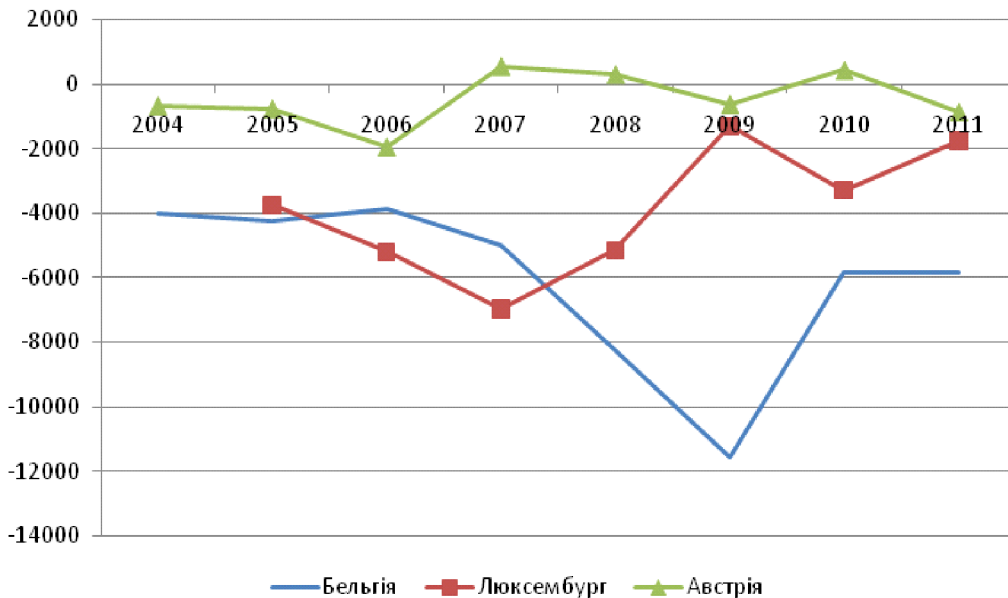

Рис. 2. Доходи від інвестицій, прями інвестиції, доходи від вкладання капіталу, дивіденди та розподілений прибуток, млн. Євро.

Примітка. Джерело: побудовано автором на основі даних Євростату. Електронний режим доступу: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Таблиця 4

Ставки прибуткового податку, який автоматично відраховується з дивідендів, відсотків, роялті на початок 2012 року

Юрисдикція	Дивіденди	Відсотки	Роялті
Австралія	0% / 30%	10%	0% / 30%
Канада	25%	0% / 25%	0% / 25%
Китай	10%	10%	10%
Кіпр	0%	0%	0% / 5% / 10%
Кувейт	0%	0%	0%
Німеччина	25%	0%	15%
Греція	25%	40%	25%
Індія	0%	5% / 20%	10%
Японія	20%	20%	20%
Норвегія	0% / 25%	0%	0%
Сінгапур	0%	15%	10%
Швейцарія	0% / 35%	0%	0%
Великобританія	0%	20%	20%
США	30%	20%	30%
Вануату	0%	0%	0%

Примітка. Джерело: Withholding Tax Rates 2012. International Tax. - Deloitte Global Services Limited, 2012. - 13 p.

Також з 1 січня 2012 року у Франції було здійснено реформу оподаткування доходів від вкладання капіталу, за якою оподаткування дивідендів відбуватиметься за ставкою 30% (до цього була 25%). Подібними кроками відзначилася і Греція, де з початку цього року ставку оподаткування дивідендів було збільшено з 21% до 25%. Італія здійснила зміни в оподаткуванні роялті: відтепер оподатковуються 75% валових платежів, що виражається у ефективній ставці у 22,5%. Зростання ставки оподаткування дивідендів та відсотків з 21,5% відбулося також і в Португалії.

Оподаткування відсотків в Норвегії характеризується певною особливістю, яка пов'язана з участю даної країни у Європейському Економічному Просторі (ЕЕА - European Economic Area), яке було створено 1 січня 1994 року і об'єднує країн-учасниць Європейської асоціації вільної торгівлі (ЕФТА) та Європейського Співтовариства [10, Р. 11]. Зокрема, не стягується податок з дивідендів у джерела, якщо дані дивіденди спрямовуються на користь суб'єкта, який розташований на території Європейського Економічного Простору.

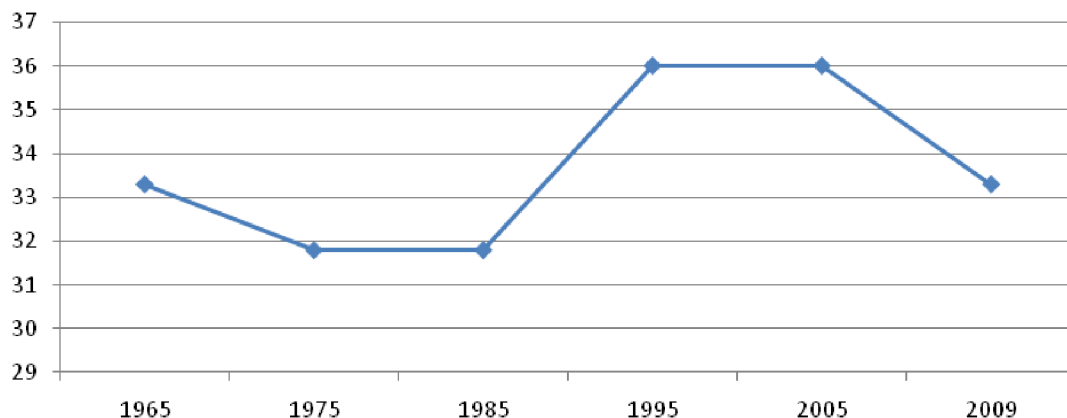

Рис. 3. Частка роботодавців у формуванні ресурсів для соціального забезпечення.

Примітка. Джерело: Побудовано автором на основі даних ОЕСР

Як вже зазначалося на початку, корпорації, разом із найманими працівниками, сплачують обов'язкові відрахування на соціальне забезпечення. Як видно з рис. 3, частка корпорацій у загальній сумі сплачених внесків коливається біля 33-36%, решта - припадає безпосередньо на працівників.

Навіть ті резиденції, які звільняють від оподаткування прибутки корпорацій (Маршалові Острови, ОАЕ, Кайманові Острови, Бермуди, Бахрейн, Багами, Британські Віргінські Острови), залишають для суб'єктів господарської діяльності зобов'язання періодично здійснювати внески на соціальні цілі. Зокрема, на Британських Віргінських островах роботодавець повинен 4,5% від заробітної платні робітника сплачувати на користь відповідних фондів. На Багамах роботодавець повинен сплатити 5,9% від заробітної платні найманого працівника, а сам працівник - 3,9%. Приватні підприємці повинні

сплачувати 8,8% від середнього доходу в залежності від класу, до якого вони відносяться. Сплата внесків на соціальне страхування на Бермудах залежить від кількості найманих працівників і сплачується працедавцем у чітко визначеній сумі - 30,40 BMD за одного працівника. Найманий працівник вносить таку ж саму суму.

У США сплата внесків на соціальне забезпечення спрямовується на страхування пенсіонерів, вдів, сиріт та інвалідів (OASDI), а також на страхування здоров'я (Medicare) (див. табл. 5). Особливістю сплати внесків на соціальне забезпечення у США є той факт, що на період 2011-2012 років запроваджуються тимчасові умови. Починаючи з 2012 року комбінована ставка внесків становитиме 12,4%. При цьому внески будуть розподілені рівномірно між роботодавцем та працівником.

Соціальне забезпечення на Кіпрі фінансується за рахунок внесків ро-

Таблиця 5

Ставки внесків на соціальне забезпечення в деяких країнах світу у 2012 році

Юрисдикція	Сплачують роботодавці	Сплачують наймані працівники
Австралія	9%	-
Кіпр	8,5%	-
Греція	28%	-
Індія	12%	-
Норвегія	0% -14,1%	-
США	4,2%	6,2%

Примітка. Джерело: Australia Highlights 2012. International Tax. - Deloitte Global Services Limited, 2012. - 4 p.

Cyprus Highlights 2012. International Tax. - Deloitte Global Services Limited, 2012. - 4 p.

Greece Highlights 2012. International Tax. - Deloitte Global Services Limited, 2012. - 4 p.

India Highlights 2012. International Tax. - Deloitte Global Services Limited, 2012. - 4 p.

Norway Highlights 2012. International Tax. - Deloitte Global Services Limited, 2012. - 4 p.

USA Highlights 2012. International Tax. - Deloitte Global Services Limited, 2012. - 4 p.

ботодавця, які залежать від розміру валової заробітної платні працівника. Максимальний розмір щорічної заробітної платні, з якої сплачуються внески на соціальне забезпечення, становить 52 104 Євро. Роботодавець повинен також сплачувати додатково 2% від сумарної заробітної платні всіх працівників до спеціального соціального фонду.

Оподаткування фонду заробітної плати суттєво впливає на рішення корпорацій про розширення власного бізнесу на окремі території. Тому даний вид оподаткування присутній не на всіх територіях. Особливо це стосується тих територій, де для корпорацій намагаються створити найбільш сприятливі умови для їх діяльності (Маршалові Острови, ОАЕ, Кайманові Острови, Бермуди, Бахрейн, Багами, Британські Віргінські Острови).

Із перелічених вище юрисдикцій тільки на Британських Віргінських Островах та на Бермудах присутнє оподаткування фонду заробітної плати. Так, на Британських Віргінських Островах так званий «payroll tax» сплачують і роботодавці і робітники (працедавець від 2% до 6% від валової заробітної платні найманого працівника, а останній - 8%). На Бермудах сплата даного податку залежить від вартості вироблених працівниками товарів та послуг (14%). Сплата даного податку обмежується 750 000 бермудських доларів в розрахунку на одного працівника. Особливі умови запроваджено для сектору роздрібною торгівлі строком на 6 місяців, починаючи з 31 березня 2012 року (0%)

В межах інших юрисдикцій даний вид податку присутній і характеризується певними особливостями стягнення в залежності від окремої країни. На території США федеральний податок на доходи фізичних осіб працедавці утримують із заробітної плати робітників і перераховують на користь уряду. Роботодавці повинні також сплачувати на рівні федерального уряду та штатів податок на безробітність (unemployment tax) на рівні 6%.

Території з найбільш сприятливими умовами для діяльності корпорацій (Маршалові Острови, ОАЕ, Кайманові Острови, Бермуди, Бахрейн,

Багами, Британські Віргінські Острови) все ж залишають в переліку податків, які сплачуються корпораціями, так званий гербовий збір (stamp duty).

На Британських Віргінських Островах гербовий збір стягується при оформленні операцій з передачі власності на майно (12%). В той же час, мінімальні ставки використовуються по відношенню до операцій з нерухомим майном. На Багамах обрахунок величини гербового збору відбувається за різними ставками (як у фіксованих сумах, так і у відсотках) по відношенню до операцій з окремими фінансовими інструментами. Зокрема, мова йде про облігації, грошові переводи, акредитиви, матеріальні цінності та інше. На території Бахрейну ставки гербового збору застосовуються по відношенню до операцій з майном (1,5% для майна вартістю до 70 000 BHD, 2% - до 120 000 BHD, 3% - понад 120 000 BHD).

Відмінною рисою справляння гербового збору на території Бермуд є той факт, що він застосовується по відношенню до операцій зі зміни права власності на нерухомість на території Бермуд. Таким чином, даний збір не впливає на діяльність корпорацій з міжнародним характером діяльності. Взаємні (інвестиційні) фонди не є платниками даного збору. В межах резиденції Кайманових островів об'єктом нарахування гербового збору є операції з нерухомістю, землі та будівель (7,5% та 9%). Виключенням є Об'єднані Арабські Емірати, де даний збір не стягується взагалі.

Особливості справляння гербового збору в межах інших країн залежать від існуючих податкових систем та їх загальної податкової політики (див. табл. 6).

У США гербовий збір застосовується на рівні штатів. Збір також може бути застосований по відношенню алкогольних та тютюнових виробів. У Великобританії, починаючи з квітня 2011 року, ставка гербового збору для нерухомості, вартість якої перевищує 1 фунтів стерлінгів. На території Швейцарії гербовий збір застосовується у випадку збільшення капіталу компанії як за рахунок готівки, так і за рахунок інших цінностей.

Ставки гербового збору на початок 2012 року

Юрисдикція	Нерухоме майно	Фінансові інструменти	Матеріальні цінності
Японія	-	200-600 000 JPY	-
Норвегія	2,5%	-	-
Сінгапур	1%-3%	0,2%	-
Швейцарія	-	1%	-
Великобританія	1%-4%	0,5%	-

Примітка. Джерело: Withholding Tax Rates 2012. International Tax. - Deloitte Global Services Limited, 2012. - 13 p.

Гербовий збір у Сінгапурі стосується виключно операцій з фінансовими інструментами та нерухомістю. Для нерухомості ставки коливаються в межах від 1% до 3% в залежності від вартості майна (за перші 180 000 SGD - 1%, наступні 180 000 SGD - 2% і 3% на більші суми).

Використання екологічного оподаткування пов'язано із існуванням цілої низки позитивних характеристик, які притаманні даного роду фінансовому інструменту. Прикладом високого рівня екологічного оподаткування є Данія, де основну частку надходжень забезпечує податок на гідро-карбон. Проте від цього податку в результаті фінансової кризи відбулося скорочення надходжень майже на 1%. Високий рівень надходжень за даною групою податків забезпечується за рахунок оподаткування енергетичних проектів, оскільки є предметом оподаткування не тільки податків на викиди двоокису вуглецю, а й цілої низки енергетичних податків (див. табл. 7).

Іншим прикладом екологічного оподаткування можна вважати запровадження так званого податку на паливні елементи, який залежить від ваги па-

лива, що використовується атомними електростанціями в Німеччині. Саме запровадження податку має на меті інтерналізувати витрати, пов'язані зі збереженням якості навколишнього середовища, або залучити необхідні ресурси для фінансування очисних заходів місцевими або державними органами влади. Проте, в першу чергу, мова йде про необхідність надання представникам бізнесу чітких сигналів про вплив їх діяльності на стан природи.

Основною проблемою фінансових відносин є нееквівалентний характер розподільчих відносин, що призводить до поступового розшарування населення в країні за рівнем наявних доходів. З цією метою Дж. Тобін (1928-2002 рр.) запропонував запровадити податок на фінансові трансакції у розмірі 0,25-0,3%. Запровадження даного виду податків повинно попередити спекулятивні операції на фінансовому ринку та дозволить попередити масове перетікання капіталів між країнами. Велика Британія стала першою країною, яка спромоглася запровадити податок для операції на фондовому ринку. Проте даний крок призвів до стрімкого поширення Contract for Difference (CFD).

Таблиця 7

Рівень екологічного оподаткування в Данії (% від ВВП)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2009 млрд. Євро
Екологічні податки (всього)	5,3	5,2	5,4	5,2	5,6	6,0	6,2	5,9	5,7	4,8	10,7
Енергетика	2,5	2,7	2,6	2,6	2,5	2,3	2,2	2,1	2,1	2,2	4,9
з них податки на паливо	-	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1	-
Транспорт	1,8	1,7	1,9	1,8	2,0	2,2	2,3	2,2	1,8	1,5	3,4
Забруднення / ресурси	0,9	0,9	0,9	0,9	1,1	1,4	1,7	1,5	1,8	1,1	2,4

Примітка. Джерело: Taxation and trends in the European Union: Data for the Member States, Iceland and Norway. - Luxembourg: Publications Office for European Union, 2011. - P. 174-176.

На даний момент питання оподаткування спекулятивних операцій знаходиться на порядку денному керівних органів ЄС. В планах є запровадження податку на фінансові трансакції, який дозволить оподатковувати надприбутки, які отримують учасники неорганізованого фінансового ринку. Мова йде про операції з цінними паперами групи ABS, завдяки яким американські інвестиційні банки навіть в часи фінансової кризи 2008 року могли отримувати мільярдні прибутки, спричиняючи при цьому еквівалентні збитки в реальній економіці.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження продемонструвало існування прямих та непрямих шляхів впливу держави за допомогою податків на стан фінансів корпорацій. Зокрема, прямий вплив на стан фінансів корпорації мають корпоративний податок, внески на соціальне страхування, екологічні податки та податок на фінансові трансакції. Саме ці обов'язкові платежі на пряму впливають на рішення корпорацій про відкриття чи розширення своєї присутності в тій чи іншій країні.

Проте окрім прямого впливу на фінанси корпорацій існує цілий ряд податків, завдяки яким держава може опосередковано чинити вплив на прийняття рішень представниками корпоративного бізнесу. Так, питання оподаткування споживання будуть важливими для корпорацій, які ведуть активну експортно-імпорتنу діяльність, оскільки невчасні податкові відшкодування або проблеми із врегулюванням податкового кредиту і зобов'язання можуть значно підірвати фінансовий стан платника.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Auerbach A.J., Feldstein M.* Handbook of Public Economics/Alan J. Auerbach, Martin Feldstein// Edition 1, Volume 19. - Elsevier, 2002. - P. 1251-1292.

2. *Brennan M.J.* Taxes, Market Valuation and Corporate Financial Policy/M.J. Brennan//National Tax Journal//Vol. XXII, No. 4. - Washington: NTA, 1970. - P. 417-427.

3. *Gentry W.M., Hubbard R.G.* Distribution Implications of Introducing a Broad-Based Consumption Tax/William M. Gentry, R. Glenn Hubbard//Tax Policy and the Economy, Volume 11. - Massachusetts: MIT, 1997. - P. 1-48.

4. *Kumar M.S., Quinn D.P.* Globalization and Corporate Taxation/Manmohan S. Kumar, Dennis P. Quinn//IMF WP12252. - Washington: IMF, 2012. - p. 49.

5. *Б'юкенен, Джеймс М., Макгрейвб Річард А.* Суспільні фінанси і суспільний вибір: два протилежних бачення держави: Пер. з англ. - К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004. - С. 114. - (Актуальні світові дискусії).

6. *Brys B., Matthews S., Owens J.* Tax Reform Trends in OECD Countries / Bert Brys, Stephen Matthews, Jeffrey Owens // OECD Taxation Working Papers N.1. - OECD Publishing, 2011. - P. 3-4.

7. OECD Economic Survey: Poland. - OECD, Paris, 2012. - P.12.

8. Introduction to European Tax Law. Direct Taxation / edited by Michael Lang, Pasquale Pistone, Josef Schuh, Claus Staringer. - Second Edition., 2010. - Wien: LINDE VERLAG. - P. 168.

9. *Helminen M.* EU Tax Law - Direct Taxation / Marjaana Helminen. Amsterdam: IBFD, 2012. - P. 332.

10. *Müller-Graff P.-C., Selving E.* The European Economic Area Enlarged / Peter-Christian Müller-Graff, Erling Selving. - Berliner Wissenschafts-Verlag GmbH, 2006. - P. 11.

РІСПУ